

@ctiva l'espiral que
reconnecta

CONCLUSIONS DE LA INVESTIGACIÓ QUALITATIVA

Facilitant la participació de la gent gran
en el diàleg ecosocial

Amb la col·laboració de l'ICIP
Institut Català Internacional per la Pau

ICIP INSTITUT
CATALÀ
INTERNACIONAL
PER LA PAU

ÍNDEX

01

Context de la investigació	03
Objectius i metodologia	04
Limitacions	07

03

Anàlisi de les entrevistes	18
Patrons i aprenentatges	19
Factors que influeixen en la participació	36

02

Resum executiu	09
Descobriments clau	10
Característiques de la mostra	16

04

Conclusions	40
Línies d'acció futures	41
Altres línies d'investigació	45

01

Context de la investigació

Objectius i metodologia

Objectius i metodologia

Objectius

Ectiva és un projecte d'intercooperació de 4 entitats de l'Economia Social i Solidària, amb l'objectiu de proporcionar eines i narratives noves per empoderar la ciutadania davant la crisi ecosocial.

Una de les seves línies d'acció, la "Comunitat Climàtica", es centra en **facilitar el diàleg intergeneracional i promoure l'acció comunitària** per abordar els desafiaments ambientals.

A través d'aquesta investigació qualitativa, el projecte pretén identificar els **factors que influeixen la participació de les persones grans en aquest diàleg**, amb l'objectiu de generar comprensió i compartir aprenentatges amb administracions i agents socials interessats en la construcció de solucions al conflicte ecosocial.

@ctiva

l'espiral que reconnecta

Intercooperen:

Metodologia

Les entrevistes en profunditat consisteixen en **entrevistar individualment a un grup seleccionat de participants** per explorar a fons les seves opinions, experiències i preocupacions:

- **Selecció:** 12 persones; 6 de perfil socioeconòmic mig-alt i 6 de perfil socioeconòmic mig-baix, assegurant una diversitat geogràfica en el territori català.
- **Modalitat:** Entrevistes individuals i en remot, d'1 hora de duració per permetre l'exploració exhaustiva dels temes a tractar.
- **Guió flexible:** Utilitzant un guió d'entrevista amb preguntes obertes per guiar la conversa, però permetent la flexibilitat per aprofundir en temes rellevants i generar un ambient de confiança.
- **Anàlisi:** Les entrevistes són enregistrades i transcrites per analitzar les dades qualitatives, identificant temes comuns i diferències significatives entre perfils.

Fitxa tècnica

Tamany de la mostra: 12 persones

Edat: De 65 a 75 anys

Cobertura geogràfica: Catalunya (Barcelona, Lleida, Tarragona i Girona)

Tècnica: Entrevista online

Data del treball de camp: Del 03 al 06 de juny del 2024

Limitacions

Limitacions de la investigació

Els biaixos i les limitacions són inherents a tota investigació però reconèixer-los i gestionar-los és una part integral del procés. En aquest cas, les limitacions identificades fan referència a:

- **Tamany de la mostra:** Amb només 12 entrevistes, la mida de la mostra és limitada, fet que pot dificultar la generalització dels resultats a tota la població de persones grans.
- **Diversitat geogràfica:** Tot i que s'inclouen persones de poblacions de més de 250.000 habitants (50% de la mostra) i de poblacions de menys de 250.000 habitants (50% de la mostra), la diversitat geogràfica pot ser insuficient per capturar les variacions regionals més àmplies en les perspectives i experiències.
- **Influència del temps en la percepció de la crisi climàtica:** Les pluges abundants durant les entrevistes van generar dubtes i suspicàcies a alguns participants sobre la gravetat real de la crisi climàtica.

- **Segmentació per classe social:** L'avaluació de la classe social d'una mostra amb majoria de persones jubilades presenta desafiaments específics. Per aquest motiu, s'han adaptat els criteris de capital social, econòmic i cultural per reflectir les característiques i les circumstàncies particulars d'aquesta població (pensions, estalvis, titulacions, etc.). La intersecció entre ingressos, estudis, cultura i entorns urbans o rurals és prou complexa i seria necessari un estudi quantitatiu per proporcionar una comprensió més profunda de com aquests múltiples factors afecten la implicació de les persones grans.

Per aquests motius, juntament amb els reptes d'accés a la tecnologia i **competències digitals de la gent gran**, així com les interpretacions subjectives de les persones entrevistadores, es considera necessari complementar aquesta primera investigació amb una **segona investigació de caràcter quantitatiu** per validar, ratificar i prioritzar els resultats obtinguts.

02

Resum executiu

Descobriments clau

Principals *insights*

Perspectives de la gent gran sobre la crisi ecosocial i el canvi climàtic:

- **Una amenaça llunyana, baix sentit d'urgència:** Moltes persones grans no perceben el canvi climàtic com una crisi imminent. Tot i ser conscients dels canvis en el clima, no ho consideren una amenaça directa i urgent per a les seves vides.
- **Comprensió fragmentada de la crisi:** La comprensió de la crisi ecosocial entre la gent gran és fragmentada i sovint limitada a accions simples com el reciclatge. Falta una visió holística del problema, el que dificulta la presa de consciència sobre la complexitat i interconnexió dels factors que conformen aquesta crisi ecològica i social.
- **Desconfiança informativa:** Existeix una desinformació climàtica generalitzada, acompanyada d'una manca de referents climàtics fiables. La gent gran sovint desconfia de la informació que reben sobre el canvi climàtic, ja sigui per contradiccions en els mitjans i els governs o per la falta de figures de confiança que liderin la causa climàtica.
- **Confiança en el retorn als equilibris i els cicles naturals:** Moltes participants creuen que els canvis climàtics són cíclics i que s'estabilitzaran de manera natural amb el temps. Aquesta confiança en els processos naturals redueix també la percepció d'urgència i la necessitat d'intervencions humanes immediates per combatre la crisi climàtica.

Principals *insights*

- **Consciència del malbaratament:** Hi ha la creença generalitzada de que el consumisme extrem és un problema greu, i sovint culpabilitzen a les generacions presents de no ensenyar a les futures a consumir de manera responsable i connectades a la natura.
- **El pes de la calor extrema, la salut i els costos:** Consideren que la calor extrema els afecta directament a la seva qualitat de vida i a la seva salut física. A més, l'encariment del mercat, especialment dels béns bàsics, representa un problema quotidià important que afecta el seu benestar general i augmenta l'estrès econòmic.
- **Desconnexió social dels joves:** Les persones grans perceben una pèrdua de valors comunitaris i un augment de l'individualisme entre les generacions més joves. Consideren aquesta desconnexió social preocupant, ja que la manca de valors comunitaris pot dificultar les accions col·lectives necessàries per fer front a la crisi climàtica.
- **Desconnexió emocional dels grans enfront la crisi:** La majoria de participants senten una alienació emocional amb la crisi ecosocial, degut a una manca d'educació emocional que impedeix una comprensió profunda de les seves implicacions. Veuen el problema com a llunyà o desenvolupen certa indiferència com a mecanisme de defensa i supervivència, similar a experiències passades de la seva vida.

Principals *insights*

Participació i involucració de la gent gran en espais intergeneracionals:

- **Interès en el diàleg, desinterès en l'acció:** Tot i l'interès per participar en el diàleg, hi ha un notable desinterès per involucrar-se en accions concretes per revertir la crisi climàtica. Les limitacions físiques i una percepció de manca d'impacte personal en les accions col·lectives són factors clau que frenen la seva implicació directa.
- **Espais orientats a aprendre, escoltar i compartir experiències:** Els espais intergeneracionals es conceben com plataformes per escoltar opinions i compartir experiències entre diferents generacions. Aquests tallers faciliten el diàleg obert i el respecte mutu, permetent que cada participant aportï la seva perspectiva única sobre la crisi climàtica.
- **Repercussió i aprenentatge com a motivadors clau:** La motivació principal per participar en aquests espais prové de la possibilitat de generar una repercussió significativa, adquirir coneixement col·lectiu i sentir-se escoltats. Les persones grans valoren el fet que les seves preocupacions siguin tingudes en compte i que puguin aprendre dels altres, creant així una comunitat més informada i cohesionada. Prefereixen també sessions de diàleg curtes i continuades, realitzades a les tardes i en espais públics accessibles.
- **L'acció forçada i la manipulació com a barreres principals:** Els principals obstacles per a la participació són la percepció de que les activitats estiguin orientades exclusivament a l'acció, la sospita d'intenció de manipulació per part de l'organització i el fet que la participació no sigui gratuïta.

Principals *insights*

Factors que influeixen en la participació comunitària de la gent gran:

- **Factors geogràfics:** Les persones grans d'àrees urbanes grans, com Barcelona i l'Hospitalet, tenen més oportunitats d'involucrar-se en iniciatives comunitàries perquè perceben més intensament els efectes de la situació climàtica, especialment la contaminació.
- **Factors demogràfics:** Les dones mostren una major predisposició a participar en activitats comunitàries, preocupades pel benestar col·lectiu i el futur de les criatures. Les experiències directes o generacionals també influeixen: aquelles que han viscut canvis significatius a l'entorn natural tenen més sensibilitat envers aquests temes.
- **Factors econòmics:** Les persones jubilades amb estabilitat econòmica tenen més temps i recursos per dedicar-se a activitats comunitàries, especialment aquelles amb nets o netes. En contrast, les persones grans que encara treballen poden estar menys involucrades degut a la manca de temps o recursos.
- **Factors socials:** Les persones que se senten soles i aïllades, com les vídues amb fills o filles vivint lluny, mostren apatia a participar en activitats comunitàries. Per altra banda, les persones amb problemes de salut, mobilitat o discapacitat mostren més recel per participar als esdeveniments comunitaris.

Principals *insights*

- **Capital cultural:** Les persones amb major capital cultural participen més activament en activitats comunitàries. Les persones amb una història prèvia de participació cívica, com ara el voluntariat, la militància en grups polítics o altres moviments socials, són més propenses a voler estar involucrades en el diàleg sobre la crisi ecosocial. Per altra banda, aquelles persones amb més educació i hàbits culturals (aficionades a la lectura, teatre, etc.) tenen més consciència sobre els problemes ecosocials i una comprensió més gran de la dimensió i gravetat del canvi climàtic.
- **Capital individual i ideològic:** La creença en la capacitat individual per fer una diferència influeix en la participació: les persones que se senten capaces de contribuir són més propenses a involucrar-se activament. Les afinitats polítiques i valors ètics o religiosos també influeixen, especialment entre aquells que es declaren d'esquerres.

Característiques de la mostra

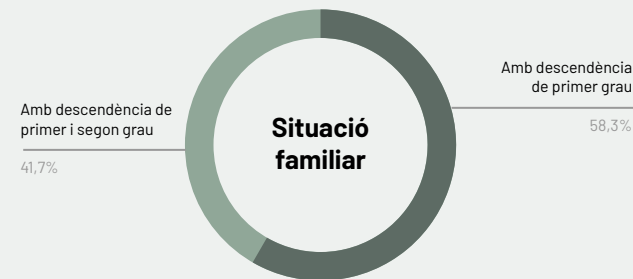
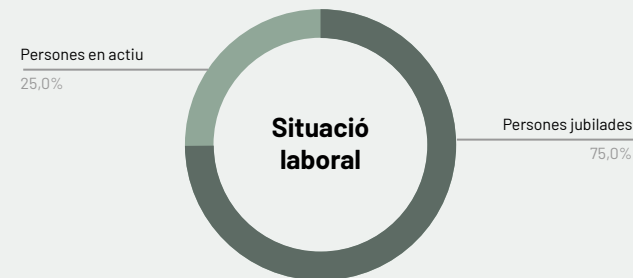
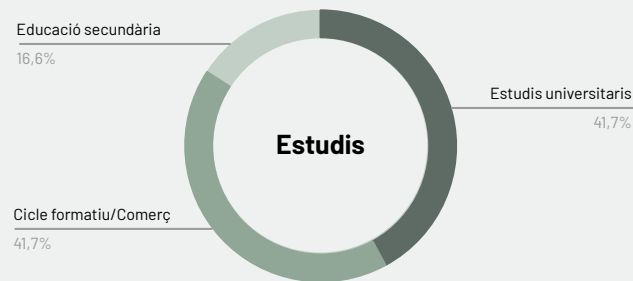

Característiques de la mostra

Mostra

S'han entrevistat individualment a **12 persones** del següent perfil per descobrir les seves necessitats, preocupacions i motivacions envers la crisi ecosocial:

- **Edat:** Entre 65 - 75 anys (100%)
- **Gènere:** Homes (50%) i dones (50%)
- **Perfil socioeconòmic:**
  - Mig-alt (50%)
  - Mig-baix (50%)
- **Residents a Catalunya:** (100%)
  - Poblacions majors de 250.000 habitants (50%)
  - Poblacions menors de 250.000 habitants (50%)
- **Característiques:**
  - Persones que s'informen i mostren preocupació sobre temes d'actualitat que succeeixen al món, com ara la crisi climàtica, les guerres d'Ucraïna i Palestina, la inflació econòmica, la inestabilitat política mundial, etc.

03

Anàlisi de les entrevistes

Patrons i aprenentatges

Patrons i aprenentatges sobre les **preocupacions ecosocials de la gent gran**

Baix sentit d'urgència davant el canvi climàtic

Aprenentatge #1:

Les persones grans entrevistades mantenen una forta connexió amb el seu entorn i han presenciat canvis significatius en el medi ambient al llarg de les seves vides. Tot i així, **no expressen una gran alarma** davant aquests canvis climàtics i tendeixen a veure les alteracions en l'entorn com a part de **cicles naturals o canvis inevitables**, la qual cosa suggereix que, encara que són conscients dels canvis, no els perceben com a amenaces immediates o urgents.

En cap cas, es senten aclaparats per la situació i mostren un **desinterès relatiu pel canvi climàtic**, tot i tenir una experiència rica i una visió a llarg termini sobre els canvis ambientals succeïts al llarg de la seva vida.

”

“S'ha de tenir preocupació, però tampoc excessivament. No t'atures a pensar en les conseqüències per no capficar-te”

“Mai m'he sentit aclaparada. La calor pujarà però la solució està en gestionar millor els recursos i reinventar-nos. A Lleida no hi ha la contaminació de Barcelona”

“Em preocupo quan a la televisió parlen de les restriccions per la sequera però ara està plovent força. No m'ho prenc amb escepticisme però sí amb realitat, sense agobiar-me”

“

Patrons i aprenentatges sobre les preocupacions ecosocials de la gent gran

Desinformació climàtica generalitzada

Aprenentatge #2:

Entre les persones participants, existeix una percepció generalitzada de **no estar prou informat/da sobre la situació climàtica ni com mitigar-la**, ja que el canvi climàtic és un tema complex que involucra molts aspectes científics que no arriben amb prou claredat a la gent gran.

Per vàries persones, els efectes concrets del canvi climàtic poden semblar allunyats o difícils de relacionar amb les seves vides quotidianes.

Entre les **persones d'un perfil cultural mig**, la comprensió pot ser intermitent o superficial, la qual cosa disminueix la percepció d'urgència.

”

“No em sento prou informada però poder és un problema meu. També penso que la tele ens hauria de donar més informació”

“Ens falta informació sobre els efectes en la vida quotidiana i que podem fer nosaltres. Hi ha poca informació de consells que puguin aplicar sobre sostenibilitat. Hauria d'estar a les farmàcies, als forns, als centres cívics...”

“Em sento regular informada. Veig que no plou, que les estacions estan canviant però no què s'està fent o què es pot fer des de casa”

“

Patrons i aprenentatges sobre les preocupacions ecosocials de la gent gran

Manca de referents climàtics

Aprenentatge #3:

Una observació significativa és la **falta de referents sobre la situació climàtica** entre les persones participants. De fet, 10 dels 12 participants no van esmentar cap figura destacada en el camp del canvi climàtic (només dues persones van mencionar Greta Thunberg com a possible referent).

Aquesta mancança de referents clars podria indicar una **necessitat d'ampliar la difusió, visibilització i el coneixement** sobre el tema, per tal de fomentar una major consciència i compromís amb les problemàtiques mediambientals.

Alguns dels **mitjans i programes mencionats** que consumeixen han estat: La Vanguardia, Rac1, Diario.es, Público.es, el temps de TV3, Mundo Deportivo, Vilaweb, diari Ara, Espejo público i La mirada crítica.

”

“Que parlin d'això, no. M'agrada escoltar Carlos Alsina de bon matí i Vicente Vallès. Em semblen bastant creïbles i em donen confiança en tot el que expliquen”

“No tinc referents de confiança sobre aquest tema... poder la Greta Thunberg però no com a divulgadora del tema”

“L'única que se m'acut és la Greta. En realitat, el que canvia realment les coses són les mobilitzacions, la gent al carrer”

“

Patrons i aprenentatges sobre les preocupacions ecosocials de la gent gran

Desconfiança en la informació relacionada amb la crisi ecosocial

Aprenentatge #4:

Una altra troballa preocupant és la desconfiança en la informació que arriba dels mitjans de comunicació i dels governs. Dels 12 participants, 6 van manifestar que no se senten informats sobre la **realitat completa de la situació climàtica**.

Les persones amb un **capital cultural alt** tendeixen a tenir una visió crítica i **expressar desconfiança cap als mitjans de comunicació i els governs**. Aquesta actitud es pot atribuir a diversos factors relacionats amb el seu nivell d'educació, accés a la informació, mitjans que consumeixen i capacitat d'anàlisi crítica. A més a més, tendeixen a tenir expectatives més elevades en termes de transparència, rigor i honestat.

”

“Tinc la sensació que des del Govern no són transparents. Tinc certa desconfiança en la informació que ens arriba”

“No crec que ens expliquin tota la realitat. Els governs ens prenen el pèl amb l'escassetat per modular preus i els mitjans de comunicació ens manipulen per tal de modificar el nostre comportament”

“Crec en el canvi climàtic però també crec que ens estan bombardejant moltíssim amb el que els interessa. Fa 20 anys la platja estava molt més bruta. No s'ha d'espantar tant a la gent”

“

Patrons i aprenentatges sobre les **preocupacions ecosocials de la gent gran**

Manca de definició precisa de “crisi ecosocial” i canvi climàtic

Aprenentatge #5:

Les persones grans **no tenen una definició precisa del canvi climàtic i encara menys de la crisi ecosocial**. Intueixen una sèrie de causes i conseqüències relacionades amb aquesta crisi, però no poden explicar-la de manera lineal o racional, més enllà de la contaminació i el reciclatge. 5 de 12 participants l'associen també a una crisi d'origen econòmic.

Aquestes observacions subratllen la necessitat d'educar i informar millor sobre aquestes qüestions complexes per crear una consciència col·lectiva més coherent i alineada.

”

“Em sona a Ecologia. A que s'està produint un canvi en tot: a l'aire, a l'aigua, als planters, les catàstrofes naturals, els tornados. En tot”

“Ho hem fet malament però tampoc ho sabem resoldre. S'ha acumulat malament la riquesa i l'home no té un concepte de compartir. Mai ningú renunciarà a tenir dos cases”

“La crisi del canvi climàtic és un problema econòmic i això és molt complicat. Per a que hi hagi menys consum cal diners i aquests diners els té una part molt petita del món que no invertirà en reduir emissions. Té molt mal arreglo”.

“

Patrons i aprenentatges sobre les preocupacions ecosocials de la gent gran

Pèrdua de valors ètics i comunitaris

Aprenentatge #6:

En general, entre les persones grans, es percep una **crisi de valors i un augment de l'individualisme**, especialment entre les persones amb una certa formació religiosa.

La meitat de les persones participants mencionen específicament que els valors de respecte, solidaritat i responsabilitat compartida, que abans eren més prominents en les comunitats, estan disminuint. Aquest canvi es reflecteix en les **relacions interpersonals** i en una menor cohesió social. Especialment les persones amb formació religiosa expressen nostàlgia per un temps en què les comunitats estaven més unides i eren més cooperatives.

”

"Hi ha una clara crisi de valors, ens interessa només el "yo-me-mi-conmigo. No ens donem compte que també necessitem dels altres"

"Hi ha problemes més importants, com ara la falta de valors. El problema no es el canvi climàtic, el canvi climàtic n'és la conseqüència. Això ja està escrit en la Bíblia"

"La generació d'ara està amenaçada. Mentalment no és massa forta i es deixa arrossegar. És un risc que corren, van una mica a la deriva per falta de valors i consciència"

“

Patrons i aprenentatges sobre les preocupacions ecosocials de la gent gran

Manca d'educació emocional

Aprenentatge #7:

En general, les persones grans de més de 65 anys afirmen que comparteixen obertament opinions sobre el canvi climàtic amb família i amics, però **no senten la necessitat d'entrar en la dimensió emocional**, perquè no tenen confiança en la pròpia gestió emocional.

Per altra banda, **no senten una connexió emocional forta amb la crisi climàtica**, ja sigui perquè els sembla un problema llunyà o perquè han desenvolupat una certa indiferència com a mecanisme de defensa contra la preocupació constant.

”

"No ho comparteixo per no sobrepreocupar-me. Tampoc comparteixo ni temes mèdics ni de guerres. No em ve de gust pensar perquè dia a dia ja tinc suficients preocupacions"

"No em sento aclaparat, he après que allò que jo no pugui solucionar, no m'ha de preocupar. Els problemes del passat no tenen solució i els del futur no saps què passarà"

"Veus que no és massa normal que faci tanta calor, però tampoc et pots obsessionar. Hi ha gent que té molta ansietat i això és pitjor"

“

Patrons i aprenentatges sobre les preocupacions ecosocials de la gent gran

Efectes del canvi climàtic més mencionats entre la gent gran

Aprenentatge #8:

Els efectes del canvi climàtic més mencionats entre la gent gran són:

- **Escalfament global:** L'escalfament global és l'efecte mencionat per totes les persones participants, destacant l'augment de la temperatura i la pèrdua d'estacions.
- **Canvis en la natura:** Amb menys mesura, han assenyalat també canvis significatius en la natura, com el desgel, les inundacions, els fenòmens climàtics extrems, i la pèrdua de platges i costes.
- **Escassetat d'aigua i pluges:** Alguns han mencionat la sequera i la desertització com a efectes greus del canvi climàtic, destacant la preocupació per l'escassetat d'aigua i la reducció de les pluges.

”

“A nivell de clima, fa més calor. Les estacions no estan tan ben definides. La humanitat ha ajudat a que això es produeixi, a que hi hagi fenòmens naturals més extrems”

“La natura ha canviat (a pitjor), ja no és com abans. Hem perdut les estacions i abans plovia més. Imagino que la contaminació dels cotxes té alguna cosa a veure amb els núvols”

“La sequera és greu. No hem pensat sobre el consum i la manera que tenim de consumir. Vivim en la immediatesa i ens falta consciència global”

“

Patrons i aprenentatges sobre les preocupacions ecosocials de la gent gran

Impactes percebuts en el seu dia a dia

Aprenentatge #9:

Els principals impactes mencionats entre la gent gran en el seu dia a dia són:

- **Calor extrema:** És clarament l'impacte més mencionat, destacant que aquest fenomen resulta en una pèrdua significativa de qualitat de vida perquè dificulten les seves activitats diàries, afecten la seva salut física i incrementen la sensació de malestar general.
- **Canvis en les relacions i en la salut mental:** Altres han assenyalat que el canvi climàtic ha provocat canvis en les relacions interpersonals, generant menys estabilitat emocional i més agressivitat.
- **Encariment del mercat:** També han destacat que l'augment dels preus dels productes bàsics, especialment aliments, ha afectat significativament les seves finances.

”

“El que més m'afecta i em deixa fora de combat és l'estiu amb la calor desmesurada, que em deixa sense energia”

“El més preocupant és com ens afecta a la salut. El que noto és que la gent està més neguitosa i agressiva. Possiblement aquesta crisi està afectant a l'estabilitat emocional de les persones”

“En el més personal, m'afecta al cos. La pressió atmosfèrica canvia i em fan mal els ossos. Encara vaig en moto i noto el fum tòxic dels cotxes i altres motos que m'afecta als pulmons i em piquen els ulls. Per la nit és més suportable. També a la butxaca: com que els cultius es fan malbé, pugem el preu i això afecta la butxaca”

“

Patrons i aprenentatges sobre les preocupacions ecosocials de la gent gran

Responsabilitzacions davant la crisi ecosocial

Aprenentatge #10:

- Exoneració de les generacions passades:** En general, les persones grans no responsabilitzen les generacions del passat per la situació actual de crisi ecosocial. Consideren que les circumstàncies històriques i els coneixements disponibles en aquell moment no permetien preveure ni prevenir els efectes del canvi climàtic i altres problemes ambientals que avui en dia són més evidents.
- Culpabilització de les generacions presents:** En canvi, atribueixen certa responsabilitat a les generacions presents per no educar adequadament a les criatures en matèria de consum responsable. A més a més, consideren que les generacions actuals també han fallat en ensenyar a viure de manera més connectada amb la natura.

”

“Hem d'educar millor els més petits, a que ocupin el cap a crear coses que siguin més positives per a la societat i que no es deixin influenciar tant pel consumisme, les tabletes...”

“Han de connectar més amb la natura, cercar més l'essència i no només en la forma de vida, viure a un altre ritme, no aquest consumisme, aquesta acceleració en tot.”

“Em fa molta pena, ens estem carregant el planeta. Generem una quantitat de residus immensa. Hem d'ensenyar que la vida és més simple i no necessitem tot el que tenim. Ningú necessita 20 parells de sabates, qui ho necessita és el sistema per continuar existint”

“

Patrons i aprenentatges sobre les preocupacions ecosocials de la gent gran

Influències i creences generalitzades

Aprenentatge #11:

- **Estabilització natural dels canvis climàtics:** Hi ha una creença general que els canvis climàtics s'estabilitzen naturalment amb el temps, basada en la percepció dels cicles climàtics. Això reflecteix una confiança en els processos naturals per superar les crisis climàtiques i recuperar els equilibris.
- **Influència de les experiències passades:** Les persones entrevistades mitiguen la seva preocupació sobre la crisi climàtica actual fent referència a la seva supervivència a crisis passades com la postguerra i la pandèmia de Covid-19, percebent la seva resiliència com a factor tranquil·litzador.

”

"Jo recordo que a la meua època, de petita, hi havia anys terribles de calor. Em pregunto si és una cosa cíclica i si realment és un problema tan real o tan acusat"

"L'escassetat d'aigua és un problema, però ja hem tingut sequeres en el passat. No hi ha cap ampolladora d'aigua que hagi tancat. És un problema cíclic"

"Els canvis en el clima sempre han estat part de la història. Recordo temporades en què les pluges eren gairebé inexistent, però després tornava la normalitat. Hem sobreviscut a crisis greus abans, i crec que aquesta situació climàtica no serà diferent"

“

Patrons i aprenentatges sobre la **participació comunitària de la gent gran**

Interès en participar en el diàleg sobre la crisi ecosocial

Aprenentatge #12:

En general, la majoria de les persones participants han expressat interès en participar en espais col·laboratius amb l'objectiu d'**informar-se, compartir experiències i aprendre dels altres**.

Aquest interès és especialment destacat entre les dones d'alt capital cultural, qui mostren una preferència particular per a que els espais siguin intergeneracionals. Aquest grup sovint participa activament en discussions sobre temes socials, polítics i culturals.

Per altra banda, les persones amb capital cultural mig-baix tendeixen a tenir menys participació activa en el discurs públic.

”

“Sí, sóc extrovertida. M'agrada compartir i aprendre dels altres. Escoltar sempre és bo. Lo més bonic és compartir, sobretot quan t'escolten”

“Sí, crec que pot ser positiu per la meua vida ampliar coneixement sobre el tema i poder compartir amb altres el que aprengui”

“Si vingués algú expert a parlar d'alguna cosa concreta estaria molt bé. A mi m'agrada donar consell i prefereixo ajudar i influenciar positivisme”

“

Patrons i aprenentatges sobre la **participació comunitària de la gent gran**

Desinterès per implicar-se en l'acció climàtica

Aprenentatge #13:

La gent gran **no sent el deure de realitzar accions concretes per revertir el canvi climàtic**. Comenten que les limitacions físiques són un obstacle per a la seva participació activa en accions relacionades amb aquesta problemàtica.

Aparentment, sembla crucial per a la seva implicació en la transició ecològica sentir la possibilitat d'arribar a solucions i transformacions reals, sense necessàriament haver de participar de manera directa en aquestes accions.

”

“Tinc 70 anys, què puc fer? Si tingués 30 anys estaria col·laborant en una ONG però ara ja no puc”

“Els joves s'han d'implicar més. Jo em vaig implicar per canviar la dictadura d'aquest país, ara toca això i els toca més a ells”

“Jo pateixo de lumbalgia i no tinc massa temps, haurien de ser els joves que s'impliquessin més activament per prendre consciència”

“Buff, això ho deixo pels joves, que recolleixin escombraries i que s'organitzin. En realitat, no hi ha militants entre la gent gran: ens dona tot igual ja. No pensem ni patim massa per l'impacte”

“

Patrons i aprenentatges sobre la **participació comunitària de la gent gran**

Característiques desitjables dels espais intergeneracionals sobre la crisi ecosocial

Aprenentatge #14:

Arrel de les converses amb les persones participants es detecta que és crucial que els espais intergeneracionals siguin:

- **Orientats a escoltar opinions i compartir experiències**, però també s'espera rebre **informació i formació**, per sensibilitzar i educar sobre la problemàtica.
- **Mediacions neutres**, sense manipulacions per part de l'organització, amb un marc de respecte on es promogui la inclusió i es faci indiferència respecte a la diversitat de colors polítics, edats, gèneres i altres identitats.
- **Gratuïts i pagats per l'Administració**, la qual cosa augmenta la confiança de les persones participants en la neutralitat i la fiabilitat de la informació proporcionada.

En cas contrari, poden esdevenir barreres per la seva involucració.

”

“Esperaria poder compartir experiències i passar-m'ho bé. Conèixer gent i noves formes de pensar. No és qüestió de discutir massa, no tinc cap interès en canviar l'opinió dels altres”

“L'important és que el debat sigui neutral. El moredador no pot exposar la seva opinió perquè la gent ha de poder ser lliure d'expressar-se sense sentir-se condicionada”

“Els organismes públics s'han d'implicar en aquesta qüestió i fomentar aquests espais. De fet, ho veuria més fiable que si ho portés una entitat privada, ja que un particular pot tenir els seus interessos. Voldria dir que l'Administració ens té en compte”

“

Patrons i aprenentatges sobre la **participació comunitària de la gent gran**

Preferències logístiques sobre els espais intergeneracionals

Aprenentatge #15:

Les preferències logístiques dels espais intergeneracionals es poden resumir de la següent manera:

- **Modalitat:** Presencial, entre 1 i 2 cops al mes
- **Tamany del grup:** Grup petit i heterogeni, entre 10 i 15 persones
- **Durada:** sessions curtes, d'entre 1 i 2 hores
- **Horari:** De tardes, entre les 17h i les 20h
- **Ubicació:** Espai públic cobert, per comoditat i evitar distraccions, amb accés a llum, cafè, aigua, seients, amb zona d'esbarjo i proper al barri
- **Continuïtat i obligatorietat:** Sessions continuades per profunditzar però no obligatòries. S'espera una primera sessió de prova i deixar la porta oberta per assistir o no a les properes

”

“És millor la franja horària de tardes. Entre les 16 i les 20h i unes 2 - 3 sessions al mes. Duració màxima de 1h30m, per a que no es faci molt pesat”

“Pels matins la gent està més ocupada o cuida més de la casa, hauria de ser cap a les 18h. No més tard perquè la gent vol descansar també”

“Haurien de ser varies sessions però que si tu ja veus que la primera no t'agrada, doncs que no hi hagi el compromís d'anar a les següents. Que no sigui obligatòria l'assistència fins que no hagis vist quins temes es tractaran i quina gent hi haurà”

“

Patrons i aprenentatges sobre la **participació comunitària de la gent gran**

Beneficis esperats dels espais intergeneracionals

Aprenentatge #16:

La gent gran espera que els espais intergeneracionals proposats assegurin:

- **Repercussió significativa:** És a dir, que les preocupacions expressades es converteixin en accions concretes, no només en temes de conversa, sinó en pràctiques que millorin la societat.
- **Enriquiment personal i aprenentatge col·lectiu:** Que facilitin l'enriquiment i l'aprenentatge mutu a través de la interacció entre generacions, ampliant la comprensió sobre temes actuals i contribuint a una societat més informada i cohesionada.
- **Escolta activa i respectuosa:** Que fomentin l'escolta activa i el sentit de pertinença a una comunitat tolerant i respectuosa, on es valoren les diverses opinions i experiències com a fonamentals per a un futur més equitatiu i sostenible.

”

“La meva motivació per participar seria que allò debatut està al nostre abast i que es canvià alguna cosa, que estigui enfocat a aconseguir un objectiu concret i uns resultats concrets. També que es toquin temes específics, perquè si es toquen termes molt generals, es tendeix a ser genèric i no cala”

“Esperaria que em proporcionessin més coneixement de temes que no sé sobre la crisi ecosocial, que hi hagués escolta i tolerància i que fos un espai on poder reconèixer els errors”

“Voldria sentir altres opinions que no són del meu cercle habitual i que fos alguna cosa vinculant, que no es quedés en l'oblit”

“

Factors que influeixen en la participació

Patrons i aprenentatges sobre els **factors que influeixen en la participació**

Factors geogràfics i demogràfics

Participació segons l'àrea geogràfica

Les persones grans participants provinents d'**àrees urbanes grans** (més de 250.000 habitants) com Barcelona o l'Hospitalet mostren més oportunitats d'involucrar-se en iniciatives comunitàries ja que perceben més intensament els efectes de la situació climàtica, especialment la contaminació de les ciutats (qualitat de l'aire i de l'aigua, densitat de població i cotxes, etc.).

En contrast, aquells que viuen en **àrees urbanes més petites** o zones més ruralitzades i amb més presència d'elements naturals (Lleida, Reus, Tarragona i Girona) tendeixen a estar més involucrats en activitats relacionades amb la natura, com l'horticultura, caminar per la muntanya o per la platja, atesa la seva proximitat a espais verds.

Participació segons gènere i experiències pròpies

Les **dones** mostren una major predisposició a participar en activitats comunitàries, demostrant una preocupació major per les futures generacions i el benestar col·lectiu. En contrast, alguns **homes** adopten una actitud més reservada i menys compromesa, percebent certs temes com menys rellevants per a la seva situació actual.

Les **experiències directes** amb esdeveniments climàtics extrems o degradació ambiental sensibilitzen i motiven les persones grans a participar activament en el diàleg. També les vivències de vida influeixen en la perspectiva del canvi climàtic i en la seva possible implicació.

Patrons i aprenentatges sobre els **factors que influeixen en la participació**

Factors socioeconòmics

Participació segons el capital econòmic

Aquelles persones que estan **jubilades** i tenen una aparent estabilitat econòmica mostren més disponibilitat de temps i recursos per dedicar-se a activitats comunitàries. Especialment si **tenen néts o nêtes**, mostren més preocupació per deixar un món millor a les futures generacions.

En contrast, les persones grans que encara treballen i **estan laboralment en actiu** poden estar menys involucrades degut a la manca de temps o recursos, ja que sovint han de conciliar les exigències del treball amb altres responsabilitats personals, cosa que redueix el temps disponible per a activitats comunitàries.

Participació segons el capital social

Les **persones que se senten soles i amb un cert grau d'aïllament**, com les vídues amb fills i filles vivint lluny a l'estranger, i que no tenen una xarxa social àmplia o forta (amb amistats, veïns o família) mostren certa apatia a participar en activitats comunitàries, posant més condicionants a la seva implicació i interacció amb la comunitat.

Per altra banda, aquelles persones que tenen **problemes de salut, mobilitat o tenen algun tipus de necessitat especial** (cert grau de discapacitat, artrosi, lumbalgia, etc.) mostren cert recel i manifesten tenir barreres vinculades a l'accés als esdeveniments o reunions que limiten la seva participació en activitats comunitàries.

Patrons i aprenentatges sobre els **factors que influeixen en la participació**

Factors culturals

Participació segons el capital cultural

Les **persones amb major capital cultural** tendeixen a participar (o mencionen haver participat) més activament en les activitats comunitàries oferides per l'Administració, com ara els centres cívics, ateneus, casals, entre altres organitzacions culturals. En contrast, les **persones amb menor capital cultural** mostren una menor tendència a participar en aquestes iniciatives.

Les **persones participants amb més capital cultural** tendeixen a tenir més consciència sobre els problemes ecosocials i integren un relat més cohesionat i ampli de tots els efectes possibles de la crisi.

Per altra banda, les **persones amb una educació superior** tendeixen a tenir una comprensió més gran de la importància i la gravetat de les possibles conseqüències del canvi climàtic.

Participació segons el capital individual i ideològic

La creença en la **capacitat individual** per marcar una diferència (autoeficàcia) influeix en la participació. Les persones que se senten capaces de contribuir positivament a la resolució de problemes són més propenses a involucrar-se activament.

Les **persones amb forts valors ètics o religiosos** són més propenses a l'autoreflexió crítica i a la involucració en iniciatives per resoldre conflictes socials.

Les **afinitats polítiques i ideològiques** també poden influir en la participació. Algunes persones veuen la crisi climàtica com una qüestió polititzada i la seva resposta pot estar alineada amb les seves creences polítiques, especialment entre les que es declaren obertament d'esquerres.

04

Conclusions

Línies d'acció futures

Línies d'acció futures

Línies d'acció per facilitar el diàleg intergeneracional sobre el conflicte ecosocial

A partir de les dades extretes de la investigació, es poden formular les següents línies d'acció per facilitar el diàleg ciutadà intergeneracional i la construcció comunitària de solucions al conflicte ecosocial:

1. Fòrum de diàleg intergeneracional sobre la crisi ecosocial per la millora de la convivència

Organitzar fòrums de diàleg on les persones grans puguin compartir les seves experiències de vida amb els joves, especialment les relacionades amb el canvi climàtic i la sostenibilitat. Aquests fòrums poden incloure discussions moderades, grups de treball i sessions de preguntes i respostes per fomentar l'intercanvi de coneixements i perspectives.

2. Programa de formació i sensibilització en canvi climàtic

Implementar programes educatius que promoguin la consciència ecosocial. Aquests programes podrien incloure tallers, seminaris i activitats pràctiques on les persones grans comparteixin les seves experiències amb els joves, fomentant així una comprensió mútua i una cooperació activa.

3. Espais comunitaris verds

Implementar programes on les persones grans puguin fer visites guiades a projectes de sostenibilitat impulsats per la comunitat jove i amb la possibilitat de poder apadrinar aquestes zones verdes a canvi que la gent jove del barri es pugui encarregar del seu manteniment i cura.

Línies d'acció futures

Línies d'acció per facilitar el diàleg intergeneracional sobre el conflicte ecosocial

4. Trobades temàtiques sobre sostenibilitat

Organitzar trobades temàtiques centrades en diferents aspectes de la sostenibilitat i el canvi climàtic. Cada trobada pot abordar un tema específic molt concret, com l'energia renovable, la gestió de residus, o l'agricultura sostenible, i comptar amb la participació de persones grans que tinguin experiències rellevants en aquests àmbits.

5. Tallers de memòria històrica ambiental

Plantejar tallers on les persones grans puguin compartir les seves experiències de com era el medi ambient en el passat comparat amb el present. Aquestes activitats poden ajudar a destacar els canvis ambientals que han viscut i sensibilitzar sobre la importància de protegir el medi ambient.

6. Campanyes de sensibilització mediàtica

Utilitzar mitjans de comunicació locals per difondre informació sobre el canvi climàtic d'una manera accessible, entenedora, de lectura fàcil i rellevant per a les persones grans. Les campanyes poden incloure testimonis, entrevistes amb experts i informació sobre accions quotidianes que poden prendre.

7. Col·laboracions amb organitzacions locals

Treballar amb organitzacions locals, com associacions de veïnat, clubs de jubilats i centres cívics, per integrar temes ecosocials en les seves activitats regulars. Això pot incloure sessions informatives, debats i projectes comunitaris relacionats amb la sostenibilitat.

Línies d'acció per facilitar el diàleg intergeneracional sobre el conflicte ecosocial

8. Històries d'impacte personal

Presentar històries d'altres persones grans que han pres mesures per combatre el canvi climàtic i han vist resultats positius. Aquestes històries poden servir d'inspiració i demostrar que les seves accions poden tenir un impacte real.

9. Fires i exposicions comunitàries

Organitzar fires i exposicions on les persones grans puguin mostrar projectes i iniciatives que han desenvolupat en relació amb la sostenibilitat i el medi ambient. Aquestes activitats poden servir com a espais d'interacció directa entre joves i grans, fomentant el diàleg i la transferència de coneixements.

10. Exposicions de fotos: "Rostres del canvi climàtic"

Crear galeries de fotos que mostrin els impactes devastadors del canvi climàtic en diferents regions del Sud Global, acompanyades de testimonis personals i històries que destaquen com aquestes comunitats estan sent afectades. Aquesta exposició sensibilitzaria a grans i joves sobre les desigualtats globals i fomentaria una major responsabilitat del Nord Global.

11. Cicles de cinema, documentals i debat: "Veus del Sud Global"

Organitzar projeccions de documentals seguides de debats intergeneracionals amb experts i activistes del Sud Global. Les persones grans podrien compartir les seves perspectives i experiències després de les projeccions, facilitant una discussió enriquidora amb els joves i aprofundint en les conseqüències globals del canvi climàtic.

Altres línies d'investigació

Futures línies d'investigació estratègiques

Basant-nos en aquesta recerca, les següents línies d'investigació podrien ser plantejades per abordar els desafiaments identificats i millorar la comprensió i la participació en la crisi ecosocial:

- **Recerca quantitativa sobre el foment de la participació intergeneracional per donar continuïtat a aquesta investigació:**
  - Quina és la millor manera de promoure la participació activa de la gent gran en el diàleg ecosocial?
  - Com facilitem la inclusió de les persones grans en les discussions sobre la crisi climàtica, atenent les seves limitacions físiques i culturals?
  - Quina és la millor manera d'implicar-los directa o indirectament en l'acció climàtica
- **Recerca sobre l'educació i sensibilització necessària respecte la crisi ecosocial:**
  - Quina informació bàsica basada en evidències científiques és necessària per construir un relat entenedor, lineal i racional sobre les conseqüències de l'activitat humana en la crisi ecosocial?
  - Com haurien de ser els materials didàctics, per fer-los accessibles i adaptats a diferents nivells educatius i culturals amb l'objectiu de clarificar conceptes com el canvi climàtic i crisi social?
  - Quins mitjans són els idonis per arribar, informar i conscienciar a diferents segments de la població, especialment aquells amb menys accés a informació (gent gran, gent amb pocs recursos, etc.)?

[Esbós de la recerca quantitativa plantejada](#)

Futures línies d'investigació estratègiques

- **Recerca sobre la resiliència i adaptació comunitària front la crisi ecosocial:**
  - Com la crisi climàtica afecta emocionalment les diferents generacions i quins són els mecanismes emprats, conscient o inconscientment, per marginar emocions?
  - Com podem ajudar a les comunitats a desenvolupar estratègies de resiliència davant els impactes i danys climàtics?
  - Com hauria de ser el suport psicològic per afavorir una salut mental positiva?
- **Recerca sobre estratègies de comunicació efectives en relació al canvi climàtic i la crisi ecosocial:**
  - Com millorar la credibilitat dels missatges sobre la crisi climàtica?
  - Quines fonts d'informació les persones consideren actualment més fiables i per què?
  - Quina és la millor manera de combatre la desinformació?
- **Recerca sobre l'afectació econòmica de la crisi ecosocial i anàlisi de les desigualtats:**
  - Quin és l'impacte econòmic del canvi climàtic en diferents sectors, especialment en els productes bàsics i el cost de vida?
  - Quines mesures podrien reduir les desigualtats provocades per la crisi ecosocial?

Esbós de la recerca quantitativa

Objectius:

- Confirmar i ampliar els resultats obtinguts en la fase qualitativa anterior, centrant-se en les percepcions i participació de la gent gran en iniciatives comunitàries en relació a la crisi ecosocial, validant les barreres i les motivacions que afecten a la seva participació.
- Mesurar la magnitud de les tendències identificades qualitativament, incloent factors geogràfics, demogràfics, socials, econòmics, ideològics i culturals que influeixen en la participació comunitària.

Tamany de la mostra:

- Aconseguir una mostra representativa d'aproximadament 700-1000 participants, depenent de la població objectiu i els recursos disponibles, que inclogui diversitat geogràfica, cultural, i altres factors rellevants identificats en la investigació qualitativa.

Metodologia:

- Mètode: Enquesta distribuïda en format electrònic, paper o telefònic, segons la preferència i accessibilitat de les persones participants.
- Disseny de l'enquesta: Crear un qüestionari estructurat amb preguntes tancades i algunes preguntes obertes per obtenir dades específiques i quantificables.
- Distribució: Utilitzar eines *online* (com Google Forms o SurveyMonkey) per les enquestes digitals i distribució de paper en centres comunitaris, llars de jubilats i altres punts de trobada de gent gran.
- Pilotatge: Realitzar una prova pilot amb una petita mostra per ajustar i millorar el qüestionari abans de la distribució massiva.

@ctiva l'espiral que
reconnecta

Ectiva.cat

Amb la col·laboració de l'ICIP

ICIP

